

Dissertatio epistolaris Iohannis Danielis Gohlii, M.D. de regimine februm acutarum ad ... Rudolphum Gottlieb Rehfeldtum ... medicinae doctor renunciaretur.

Contributors

Gohl, Johann Daniel, 1674-1731.
Rehfeldt, Rudolf Gottlieb.

Publication/Creation

[Halae Magdeb] : [Literis Chr. Henckelii], [1708]

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/vqqb6z2j>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

DISSERTATIO EPISTOLARIS
JOHANNIS DANIELIS
GOHLII, M. D.

DE
REGIMINE FEBRIVM
ACVTARVM.

AD
VIRVM IVVENEM DOCTISSIMVM
WOLFGANGVM GOTTLIEB
REHFELDTVM,

BEROLINENSEM MARCHIVM

CVM 27. MARTII ANNI 1708.

IN ACADEMIA FRIDERICIANA
MEDICINAE DOCTOR
RENVNCIARETVR.

Digitized by the Internet Archive
in 2019 with funding from
Wellcome Library

<https://archive.org/details/b30771067>

VIR JUVENIS DOCTISSIME,
FAUTOR ET AMICE PLURIMUM COLENDE.

Vemadmodum non immeritò Sydenham pluribus locis, *Febrim Naturæ Instrumentum*, vocat quo partes impuras à puris secernat: v. p. m. 72. Ita quid ego circa hæc verba sentiam, brevibus ante indigitabo, quam de ejus regimine disseram. Per *Naturam* intelligo principium in corpore animali mixto & vivo hypostaticum, illudque quoad totum & partes actuans & conservans, quod propter principalem actum, quem in corpore exserit, *Anima rationalis* vocatur. Quod Febris dicatur *Instrumentum Naturæ*, ita intelligo. Ubi Febris dicitur, dicitur motus, non extrinsecus adveniens, sed de interno Apparatu vitali jam tum in statu secundum naturam pro conservanda mixtione corporis solenni, geminus ex *Pulsu* & *Tono* constans, nunc autem in statu præternaturali, ultra consuetum gradum intensus, ut proportionatus sit, Præversioni & Aversioni, periculi & noxæ, mixtioni animali à causis materialibus objectivis, in quantitate, qualitate, præsertim activitate plus minus peregrinis, impendentis. Sic in complexu motuum considerata Febris est utique *Instrumentum Naturæ* actuantis. Legatur pluribus, Diss. Excell. D. D. Stahlii de Febris rationali ratione. Ast cum à posteriori Febris sit motus in concreto, & se exerat varie in partibus organicis corporeis, intentioni Naturæ plane conformibus, & ad finem ejus in Figura, situ & connexione proportionatè mechanicè constructis, necesse est, ut etiam partium applicabilitatem ad scopum Febris intueamur. *Pulsui*, quatenus nostrâ consideratione ex *Systole* & *Diastole*, solitò citiore & crebriore constat, unumque Febris in Actu complexo sumtæ motum constituit, subjacet Cor cum Systemate arterioso & venoso. Sed quî posset simplex hic motus sufficere fini & intentioni Principii nostri actuantis (uti tamen vulgaris est opinio) nisi eodem actu, impurarum (uti Sydenham loqui amat) potius recrementitiarum aut inquilinarum aut adventitiarum fieret secretio & excretio? & hujus considerationis Actui subjacent partes porosæ, præsertim colatorix, quibus vasa, quæ cum sanguine partes sequestrandæ deferunt & depuratiorem revehunt, interstrata sunt. Pulsus alius quidam intimioris nexûs motus, hætenus tantæ necessitatis ac tanti usûs non agnitus, sustinet, qui partim æqualem purpurei laticis per porosas partes conser-

vat progressum, partim Secretionis & Excretionis negotium specialius magis in partibus & ad partes pro intentione Aëuantis dirigit ac determinat. Et talis Motus meritò ab Excell. D. D. Stahlio vocatur *Motus tonicus*. Cujus usus in dirigendo Motu pulsûs, partialiùs ad Partes stasi humorum obsessas, quàm manifestò dispalescit ex Febrium inflammatarum Phænomenis externis & historicis, ut hinc iterum quoad effectum Sydenham non malè *Apostema Naturæ Machinam* vocaverit, quâ ista quæ carnibus infesta sunt amoliantur p. m. 204. Ast posset hic objici, me perversâ ratione interpretari verba Sydenhamii, utpote qui per *Naturam*, non principium aliquod internum hypostaticum corporis humani viventis, sed *causarum naturalium complexum* intelligit, qui cum in se sit *brutus & consilio destitutus ab alio sublimiøre consilio, ut regatur necessum judicat*. v. p. m. 158. *Febris* quæ ipsi *Instrumentum* jam memoratæ naturæ audit, ex allegatis effectibus effervescentiis & despumationibus non simplex est commotio sanguinis, (uti ipse quidem vult) sed vera species *Fermentationis* & quidem *vinosæ*. Jam autem combinare non possum, quomodo talis species *Fermentationis* animali mixtioni ne quidem simpliciter tali, multo minus secundum statum vitalem, competere possit. Ut taceam *Fermentationem*, qualiscunque demum sit, esse actum macrocosmicum extrinsecus corpori mixto simpliciter advenientem, quî poterit illa *instrumentum Naturæ Sydenhamianæ* esse ad defendendam mixtionem animale, ne in ipsa fiat *Fermentatio Vitæ* opposita? Et qualis tandem hic est nexus? *Febris*, tanquam *Fermentatio*, est *Instrumentum Naturæ brutæ & consilio destitutæ* & tamen sequitur effectus non brutum quid, sed consilium omninò involvens principium, nisi absurdissimâ ratione sublimius illud ita à Sydenhamio vocatum consilium velimus immediatum *Febris* facere Auctorem, & ne sic quidem nexus excusari poterit unquam. Aut quid hoc sibi vult? *Fermentatio* sive *Febris* est *Instrumentum recuperandæ Sanitatis* & eadem est *Resolutio intima & profunda mixtionis animalis*, adeoque non saltem morbus, sed ipsa *Mors partium & corporis*. Sed manum de tabula. Placuit mihi hæc præmittere, partim ut planiùs appareat, quid de hætenus recepta Hypothesi de Febribus sentiendum sit, utpote quam alii adhuc multò crudius describunt: Partim ut constet quoniam Fundamentò regimina febrium acutarum niti debeant, nempe nullò aliò nisi intrinsecò naturali & *rationali* autocraticò. Febres itaque sunt isti sic dicti morbi, quorum medio tanquam *Medicinâ sine medicamentis* tamen & sine medico, sæpe sæpiùs ingens Turba pauperum in tabernis & tuguriolis, ingens numerus militum gregariorum in castris reconvalescunt, solò saltem observatò externò regimine, quod sibi ipsi constans, placida suadet

det Natura. Naturæ itaque ductum legitimum velut Cynosuram & ipse Medicus in adornandis congruis regiminibus sequi debet, nisi plus sapiendo quam Natura, monstrare velit quantum desipiat. Sæpe plus momenti situm est in solo debite administrato regimine, quam in stupendis medicamentorum Phalangibus, quibus millellos oppugnari videmus patientes. Et præstat ut Medicus præsertim in rebus dubiis magis spectatorem agat quam actorem. Præsupponit autem in Medico iusta regiminum administrandorum ratio 1) Genii communis & proprii Februm acutarum notitiam 2) Temporum anni, æquinoctialium maximè, observationem 3) Discretionem temporis morbi generalem universi morbi, specialem, paroxysmorum, specialissimam, excretionum, Mutationum, aut translationum criticarum. 4) Discretionem Symptomatum Febrilium essentialium & extraessentialium 5) Cognitionem individualium morum Animi & corporis, sensibilitatis, consuetudinis, idiosyncrasie &c. 6) Habitudinem rerum non naturalium ad ante dictas tempestatum, morbi & Patientum circumstantias. Quarum rerum scientiâ præmunitus medicus, nequaquam difficulter poterit suum cuique Febrî congruum imperiri regimen, cum eventu sperando maximè salutari. Antequam autem prescius ad ipsam provolvam Tractationis materiam, præmonere volui me Febrem Tertianam, à Veteribus pro acutâ agnitam, hîc exclusam, inclusas autem velle, Febres inflammatorias, quas Veteres ad partium morbos saltem retulerunt, & pro universali morbo non agnoverunt, quæ tamen meritò ad statum mixtum referri & huc simul in pensitationem trahi merentur. Nostro scopò ex rerum non naturalium numero principem considerationem præ reliquis habebunt, *Excreta & Retenta*, in quarum subsidium reliquæ omnes collimare debent. De Febribus in universum acutis, consensu omnium Practicorum constat, quod nunquam bonâ fide sine sudoribus & Urinæ coctionibus terminentur. In qua generali assertione, cum primum adornandi regiminis febrilis fundamentum nitatur, certe tam levi pendenda non est, uti quidem facit Sydenham, dum plures Febres epidemicas & malignas, febres Dysentericas imo ipsam pestem, per regimina diaphoretica tractare nimis rigoroſe prohibet. Quàm malè hoc faciat satis superque testantur nonnulli ab ipsomet recensiti malefidi februm eventus, quales sunt sudores colliquativi, Rheumatismi & Jcterus Febribus declinantibus succedentes, tanquam fructus copiosæ Venæ Sectionis, Clisterisationis, Narcoseos & Abstractionis à Lactis. Et qui ad hoc extremum imitando prolabuntur, aut saltem perfunctoriè satis regimina diaphoretica in febribus tractare audent,

certo certius observabunt, Patientes suos, ex uno morbo resurgentes à novo quasi in insidiis latente invadi, ut vix pares sint deinde ad eluctandum. Ut adeò constanter pro norma retineri debeat, *omnes febres præsertim acutas, salubriter tandem sudoribus terminari.* Necesse tamen non est, ut talis consequentia inde colligatur, ac si ad perpetuos sudores Patientens deberent restringi: Sed prout quisque febrium exigit Genius, Motus huic conformes dirigendi, ubi deficiunt suscitandi, ubi infollescunt, moderandi sunt omnes, ad excretionum legitimarum successum, tempore opportuno obtinendum & consequendum. In *continentibus* sudant confertim post statum morbi jamjam superatum. In *continuis* sudant in singulis paroxysmis præsertim ubi ferocior æstus paulatim detepescit. Exanthematicæ, Malignæ, contagiosæ, imo & ipsæ Inflammatoriæ ad perennantem vergunt diapnoën, non largam sed humidulam. His à Natura monstratis viis, etiam in Applicatione regiminum constanter insistendum est. Nemo sanus neque in continentibus, neque continuis febribus statim ab initio primis 1. 2. 3. diebus sudorem de facto urgebit, nisi velit crudam & nondum concoctam Febrium materiam ad viscera deturbare, aut ut ad Meninges, Fauces & pleuram transferatur Naturam cogere, conf. Sydenham. p. m. 332. Ipsa Febris ex eventu nos docuit, præcoces excretiones omnes extrajudiciali tempore à Natura tentatas aut susceptas, indicium esse Naturæ præcipitis, tumultuantis, confusæ, & genuini consilii non capacis. Et qui circa statum Febrium, ubi Natura sponte ad sudores criticos in nonnullis ad minimum febribus, pro statu nostri Climatis vergere consuevit, pro more Hypotheseos, ut infra videbimus, sæpè invitæ Naturæ interna calida Bezoardica cum externo regimine calorifico ingerunt & propinant, certe naturam opprimunt, ut justo magis expansam materiam ad secessionem & excretionem nunc efferre non possit: Heteroclitri potius & anxii sequuntur motus eluctatorii, sudor speratus restitat, Angores, Translationes, Deliria & sexcenta alia funesta se produnt Symptomata, & Natura aut inops consilii desperat & cessat, aut tentat extremam luctam cum non meliore catastrophe, aut constans propositi molitur abscessus, malè ad viscera, melius ad extra. Pejus faciunt qui nullius criseos gnari, aut illam ex præjudicio, in patientis præjudicium, insuper habentes, versus illa tempora planè alienas & è diametrâ intentioni Naturæ laborantis oppositas commotiones & excretiones suscipiunt, quales sunt, Venæ Sectiones, Purgationes, Vomitiones ipsis judicialibus temporibus institutæ. Extremam denique suam produnt ignorantiam, qui ex Phœnomenis externis instantis criseos aut mutationis criticæ territi &

& anxii, anxiam tunc temporis Naturam, ut apparet, directa narcosi enervare student, ut nefandæ talis inscitæ poenas, non ipsi, prout meruissent, sed miseri patientes morte luere cogantur. Et certe ejusmodi facinoribus impunè in vitas patientum concreditorum grassantur, quicunque vestigia illorum legunt, qui primi Crises inexcusabili & detestandâ protervâ ex Medicina proscripserunt. Non parum promovet spontaneam Naturæ ad statos sudores & ut coctæ exeant Urinæ, applicationem *Largior solito potus*, quem certè *ex consilio* in æstuantibus his morbis exposcit, ut restituatur illa humiditas, quem extraordinarius ille calor & æstus, potius secretorii & excretorii motus, depascuerunt; inservit sanguinis dilutioni ut promptius moveatur, & vehiculi loco, quò colatoriis partibus recrementa profundius invehantur, æstum contemperat & activiora recrementa dispergit. Vix suspicor exituros esse, qui illud Naturæ denegabunt, quod tam impensè, non *citra rationem* efflagitat. Legant illi quæso Observat. 53. Bonetti in Sepulchr. Lib. IV. Sect. I. ex Panarolo. Ubi in illis subjectis, qui febribus acutis cum defenso & prohibito potu decubuerunt, viscera, præsertim hepar, quasi exusta & arida deprehensa fuerunt. Perspexerunt Veteres jam tum quænam requisita ad necessitatem febrium faciant. Propterea Hippocrates in Tr. de Victu in acutis, maximè sollicitus est de Diæta febricitantium. Præ reliquis mihi placet Decoctum Hordei, cujus usum familiarem in his morbis omnes gentes hætenus conservarunt, quod etiam pro diversâ febris, Subjecti & partis affectæ constitutione additis addendis diversè specificari & præparari potest. Interim non obtrudendum est omnibus & singulis, qui illud specialius averfantur, aut quorum viscera per habitua-lem flatulentiam ex prægressis hypochondriacis pathematibus enervata sunt. Quantitas potûs metiri debet non saltem pro corporis mole & consuetudine ordinaria, sed pro præsentis extraordinario febris statu. Ita, ut ubi simpla portio in sano statu ad restinguendam sitim suffecit, nunc dupla & amplius exigatur ad magis facilitandum successum febris. Et cum largior, quam consuevere sani, febrientibus concedenda sit potus quantitas, necesse est, ut etiam in qualitate non lædat. Potus inebriativus & spirituosus valde lupulatus, cum caput petere faciat, pro ordinario potu abesto: Non defæcatus, potentiâ aut actu fermentans, lentus, acescens aut cuicunque corruptioni proximus, tantas turbas commovere potest, quæ semel factæ solertissimam quoque artem eludere non verentur. Sit ergo nostro scopo tenuis, limpidus hordeaceus magis quam triticeus, non actu frigidus sed temperatus. Nobis hic locorum præ reliquis maxime ar-

tides

ri det *Cerevisia Læbjunensis*, quæ cum hic nullam aliam habeat quâcum
 co mparari posset, omnino principem obtinet locum. De *potu frigi-*
dau veterum nihil memoro, cum exoluerit, magis respici meretur
potbs calidæ cujus hætenus usus ad abusum ferme invaluit. In fe-
 brious, quæ perstantem exigunt Diaphoresin incomparabilis sanè est
 emulmenti, veluti in contagiosis, malignis exanthematicis, Inflam-
 ma oriis & Rhevmatismis. In Exanthematicis periphericam efflore-
 scentiam recusantibus, auspicius nihil exhiberi potest præ potu ca-
 lidæ, quò tergiversans Natura ad statum opus pressius adstringitur,
 quid in purpuratarum miliarium recursibus metuendis plùs, quàm
 medicamenta præstiterit, Experientia me docuit. Si individuales san-
 guinis orgasticas commotiones injicis, quod obstant potui calido, ni-
 hil referre puto, modò interponantur nitrosa, præcipitantia & acida,
 præprimis, quem magni facio Clisus Antimonii, in potu tenui ordi-
 nario. An *vini* usus in Febribus concedi debeat, paulo magis cir-
 cumspectè perquirendum est. Posse exhibi, modo non sit merum aut
 generosum, sed tenue limpidum aut aqua dilutum, quam persuasissi-
 mus sum, modo causæ quoque externæ occasionalis & impulsivæ, op-
 portunitatis, Morbi & symptomatum habeatur ratio. Rejiciendum
 esse puto vini usum in Febribus quas iracundia aut vehemens corpo-
 ris motus & exæstuatio, aut vinosa suscitavit crapula: nocet in Fe-
 bribus continentibus, biliosis & inflammatoriis: nocet in incremento
 & statu Februm; nocet ante & in Paroxysmis ætuum febrilium exhibi-
 tum; nocet in omnibus februm extræessentialibus symptomatibus.
 Juvat v. in Febribus, quas vigor actuantis ex quacunque vel inter-
 na ipsius Naturæ, vel externa patientis male se gubernantis aut Me-
 dici perversè curantis culpa deseruit. Juvat in declinatione Febris
 universim sumtæ ad reliquias recrementorum in majorem subjecti
 securitatem expellendas aut in Paroxysmorum declinatione ut eri-
 gatur & roboretur labore lassâ Natura ad promptius proxime instan-
 tia munia recapessenda. Ita ut ejus usum in ipsis exanthematicis &
 nuper saltem in Purpura miliari, sub ipsa eruptione proficuum de-
 prehenderim, quod ipsum etiam suâ Sydenhami corroborat Experien-
 tiâ, quando vinum suppurascentibus concedit variolis pag. m. 187.
 Si & hic ebulliens febricitantium objiciatur Sangvis, quod vini usum
 nullo modo ferat, neque hoc ex antedictis contendo: Præcordiales
 autem exanthematicarum anxietates nitrosis aut acidulatis potibus in-
 terjectis, compono. Sanè, acidulati potus in febribus æstuantibus u-
 sus tanti est, ut condignè deprædicari non possit. Ipse Sydenham
 propterea Spiritum Vitrioli tenui Cerevisiæ instillatum pag. m. 189.
 in

in symptomatica febris continuæ phrenesi ad Sanitatem & Somnum conciliandum: in confluentibus item Variolis ad putredinem, ut ipse loquitur, oppugnandam & caloris ferociam perdomandam specificè quasi ex singulari Experientia pag. m. 299. commendat. Nec malè in febribus castrensibus Scretæ ad temperandum æstum pariter & ad Analepsin ordinat Decoctum Cerasorum acidorum, quod præter utilem effectum & acrem sapidam præ se fert gratiam. Eadem Natura quæ potum largiorem in acutis febribus sitibunda ex Consilio expetit, *cibum* è contra in iisdem, maximè omnium *carnem* animalium, tanquam fomitem putrilaginosæ corruptionis impense averfatur. Rationem facti demonstrativè satis exhibuit alibi Exc. D. D. Stahlius præprimis in Propempt. de Abstinencia & nauïea Carnium, in morbis, præcipuè acutis. Nec video, quam prærogativam forbilia habeant ova, præ carnibus, utpote quæ præter communia mixtionis fata, specialem nonnullis creare possunt nauseam, Febris turbatricem: Ast tum demum nutriendos esse ægros cum Hippocrate concedo, quando calor ad pedes descendit, aut Febris est in Declinatione. Tum quoque Naturæ appetitus sæpe ad insolita fertur, imo ad talia quæ primo intuitu absurdum aut noxium quid involvunt, nec tamen si penitus examinentur toto genere ab indole materiæ febrilis ejusque aliquali subactione recedunt, quin his satiata Natura præsentèr relevetur. Ipse novi plures in Declinatione acutæ febris Lac ebutiratum expetentes & hinc instantèr corroboratos ac relevatos. Et alium quendam mihi amicum post statum Febris Acutæ Lac ebutiratum subactum cum frumento vaccino excorticato cocto (Grüs und Buttermilch) appetentem, & ubi assumerat statim inde ex Clinico Orthostadium factum: Plura norunt Practici. Maximè omnium procurandum est ut ab omnibus *animi pathematibus* liberi maneant febricitantes, ne Natura per turbulentos hos rationales actus etiam in vitalibus secretoriis & excretoriis actibus, in quos tunc unice magis intenta est, confundatur. Vigilantiam naturæ magistrare velle, non licet, ipsamque ad exercitium actuum ratiocinativorum restringere velle, piaculum est, tantò magis si hoc fiat turbata penitus ratione. O quam pretiosam ipsiscum natam isti nacti sunt Medicinam, quos Natura, animo pacato, patiente, constante & obfirmato beavit, solò enim regimine, cui parent, gubernari possunt ad salutarem eventum. Sed quam rara hæc sit avis, experiuntur satis qui Clinicam exercent Praxin. Quos disproportionata Temperamenti Miscela non corrumpit, illos corrumpit indulgens educatio, quos hæc non corrumpit, corrumpit Consuetudo aut adscititia

pathe:

pathetica aut connata hæreditaria. Ita ut miselli homines longè majorem & frequentiore ægrotandi & moriendi causam, ex se ipsis nati sint, quam ex ipsis morbis aut aliunde. Quid sibi vult Practicorum hoc effatum, quod morbis de ceterò benignis per supervenientia animi pathemata, accedat Malignitas, certe non nova ex instanti creata est materia corrosiva & peregrina, sed motuum taxis ad heteroclitum transiit statum. Et in quemnam maximè redundat culpa lethalis eventus, quando febres adoriuntur Subjecta Athletica & hætenus febris inexpertia, aut impatientia, inconstantia præcipitibus motibus moralibus adsueta, aut contra nimis sensibilia, ambigua, pavida, ad tergiversationes proclivia, aut peculiari alia Idiosyncrasia caracterisata, certè non in Febrim tanquam Febrim, sed in Principium Febrim tanquam Instrumentum gubernans, necesse hinc est, ut Instrumentum se patiat regi secundum intentionem actuantis qualiscunque quoque fuerit. Patientes ergo qui jugum justi & necessarij regiminis impatienter excutunt, stragula deiciunt, pedes & pectora denudant, corpus per singula momenta jectigant, ex summis ad ima & ex imis ad summa denuò se provolvunt, frigida contrectant, lectum aut locum mutare constanter contendunt, certè tam diu mutant, donec vitâ cum morte commutatâ sui ipsius effrenis proterviæ pœnas corpore luunt. In sublimiorem animos medicorum rapit admirationem Fatalis illa ex improvviso ingruens, exoptatissimum alias & optimæ spei cursum Febris interrumpens, Catastrophe, ex causis sæpe orta, quas ne hariolari unquam possibile fuisset. Quales sunt, nuntium terrificum, aut Lapsus aut fragor ex improvviso percellens, aut horidum Insomniæ terriculamentum &c. efficaciam tamen suam maximè exferentes circa criseos tempora, minus postea. Quicquid itaque Medicus, aut necessarios, aut adstantes, aut domesticos, aut qui curam febricitantis gerunt, instruere & admonere potest, ut Patientem sollicitè immunem præsent ab accessu occasionum patheticarum, facit, quod & regimen externum & officium ejus postulat. Ex prædictis constat maximè familiarem & solennem febribus omnibus acutis esse excretionem per sudorem & Urinam. Jam autem ab immemorabilibus ad hæc usque tempora *Venæ Sectiones* obtinuerunt, nescio an dicam usum an potius abusum. Ad Febrim qua Febrim curandam certe non pertinent, ad confundendam autem febrim res est præsentanea. In nulla enim febre impunè celebrari potest, nisi peculiare postmodum & in regimine & in Methodo curandi observentur cautelæ. Soli Plethorici, ne sanguinis quantitas motui febrili impedimento sit, sanguinis parte largius omninò volunt depleri. Hinc in continentibus Veteres olim ad Syncopem usque sanguinem

evacuaverunt, perversa connexione reputantes, sic corpus posse perfrigerari, quam autem ex confessis consequentiis suspectam methodum nostri non immerito repudiarunt. Præstat ergo potius repetitam in Athleticis tentare Venæsectionem non saltem in continentibus, sed & inflammatoriis, & revulsoriæ & derivatoriæ, quàm simultaneam & excessivam cum virium & vitæ dispendio. In acutis omnibus quoties indicatur Venæ sectio celebranda est ante quartum Indicatorium diem, Urinis adhuc existentibus crudis, quo minus natura nondum ad consumptionem aut verum Typum determinata, turbari queat. In continentibus subjungendum est postmodum Regimen temperatum ad perpetuum madorem corpus componens & in eo perdurans ad exitum usque, intro datis nitrosis, præcipitantibus, diaphoreticis fixis, & Diluentibus acidulatis. Unum, idemque regimen post Venæ sectiones ante quartum diem celebratas minimè ferunt febres continuæ, quin gravissimè inde læduntur & raptus humorum ad caput & fauces certo certius consequuntur, potius per pressius regimen diaphoreticum Natura admonenda est secretorii & excretorii officii, ne gravi & irreparabili culpa inde penitus desciscat: Quod ipsum expertus Sydenham pag. m. 62. ita loquitur. Haud me latet ægros temeraria sanguinis missione multatos, convenientium cardiacorum usu aliquando servari, sanguinemque ad tenorem defæcationi suæ peragenda idoneum restitui posse. Sed NB. præstiterat plagam non infligi quam sanari. In continuis enim ad sinceras sanguinis evacuationes monstrata via ut plurimum magis periculosa est quam in continentibus ad hanc ex genio congrue magis vergentibus. In malignis, contagiosis, & Exanthematicis absolute periculosa est, quippe ne spontaneæ quidem Eructationes sanguinis quocunque e fiant in loco, quocunque etiam fiant tempore, salutaris sed potius pessimi sunt indicii: multò minus solabitur artificialis evacuatio, nisi quod, exigente licet hanc Plethora, morbum confundat. Qui tardius quarto die venam in febribus secant, apparentibus jam tum Coctionis signis in Urina, vix excusari possunt à Culpa pessimi facinoris. In continentibus enim, nisi restrictius subjungatur regimen diaphoreticum, cum raptu humorum ad fauces, criticis diebus moriuntur patientes, Naturâ extædio, post frivole interruptum intentionis cursum, organici corporis usum derelinquente. In continuis, sive ante, sive post Urinas coctas, Vena secetur, semper necesse est idem regimen, eandemque methodum servare, quâ anceps facta Natura restringatur ad τὸ δέιον. Quæ circa *Aeris* usum gubernandi sint acute febricitantes in subsidium

febrilium secretionum & excretionum, nec minus sollicitè prospiciendum est. Nimius mihi videtur esse Sydenham in abstrahendis Ægrotis suis à Lectis. In variolis quidem, præsertim confluentibus metuendis, puto concedi posse, ut & in febribus pestilentialibus, æst cum summâ modestia, ad præcavendam copiosam Exanthematum pestilentialium eruptionem. In morbis autem inflammatoriis, Pleuritide & Rheumatismis in idem regimen refrigeratorium, quicquid dicat aut extollat, non condescendo, aliam viam præmonstrante ipsâ Naturâ ad spontaneas horum morborum solutiones, per moderati halitus & Urinæ persistentes excretiones factas, vergente, eandem quoque ex adverso eventu indigitantibus, sudoribus colliquativis, Ictero, aut recidivis ab ipso Sydenham pag. m. 283. citatis & confessis. Æstatis tempore sufficit febricitantes leviter togâ camerali aut laneo tegumento obtectos esse, ad defendendum Aeris in corpus sensile & madidum allapsum: Hiemali, idem sufficit regimen, modò focus accensus cubiculo æqualem semper impertiat caloris gradum. Prescius tamen regimen caloris à purpuratis miliaribus febribus exigere, per experientiam convictus sum. Huc quoque spectat, quid de vulgi hac opinione aut potius observatione sentiendum sit, quando dicunt (*das weiße Zeug verstärcke die Kranckheit*) Sydenham propterea suis ægrotis permutationem indusiorum non concessit, sed ut in ipso corpore sudore madentes, exarescerent, imperavit. Quæ permutationem indusiorum omnino dissuadent sunt sequentia. 1.) Aeris sub tali actu nociva & alterans admissio. 2.) nova alteratio in sensum inducta à recenti indusio licet calefacto aut suffitibus iobuto. Ut taceam odorem saponarium, quem communiter spirant, plurimis adversum esse. E contra sunt iterum aliæ circumstantiæ quæ permutationem omnimodo suadent, videlicet 1.) Nausea, quam nonnulli patientes, mundiciei amantes, super semetipsos, sudore graviter olentes, concipiunt. 2.) Corporis perfrigeratio, quam indusia aut lectum sudoribus perfusa, sub remissionem sudoris inferunt. Optimum itaque expediens est ex his difficultatibus enitendi, ut aut patiens ita madidus in constanti cubiculi servetur calore donec quadantenus exaruit; Aut necesse est, ut madida indusia non permutentur cum planè recentibus, sed cum aliàs à patiente vel ab alio gestatis. Non levioris etiam est momenti *alvine excretionis* in acutis febribus curam gerere, quæ tamen non nisi cum magna & solerti discretionem per species ipsarum subalternas instituenda est. Multum infringit interioris æstus impetum in febribus continentibus & inflammatoriis laxa alvus:

alvus: Multam quoque nocet & turbat eadem in malignis contagiosis & exanthematicis. Mirari hinc fas est Veterum circumspēctissimum quem faciunt remediorum alvum solutivorum selectum, quo nulla alia, nisi quæ lenire saltem & ad lubricitatem alvum disponere queunt, ad usum familiarem destinant. Quæ potentius Massam sanguinis commovent, velut Scammoniata, Helleborina; aut intestina sensibilius afficiunt & præpoſteras revulsiones inducunt, Colocinthiaca, excluſerunt. Commodissimum ex præſidiis alvum subducentibus sunt Clisteres saltem emollientes aut leviter carminativi minus stimulant, quos Galli ex futilibus & nullius momenti causis frequenter magis quam necessarium est, injiciunt, ut propterea quoque cum copiosis quas consueverunt Venæſectionibus, in scenicas Mollierii Satyras protrac̃ta fuerint. Magis reverenda est Veterum circa Clisterum opportunum usum Cautio, quâ in febribus, præcipuè inflammatoriis, ante quartum diem, neque illos, neque interna pharmaca solutiva infundi permittunt, reputantes, humores hætenus adhuc in fluxu constitutos, hinc fortius ad locum affectum trahi. Quod Clisteres declinantibus febribus continuis, post 12. aut circiter diem novii sint, febris periodum longius protrahentes, prudenter non minus quam solidè notat Sydenham in meliorem suæ Methodi justificationem. pag. m. 70. & 303. Maximum adhuc restat offendiculum excutiendum, quod in Praxin clinicam irrepsit ex culpa regnantis Hypotheseos, Typos febrium perfunctorie nimis considerantis, & Methodos ac regimina acutarum febrium Modulo universi febrium decursus, quatenus in Initium, Incrementum, Statum & Declinationem distinguitur mensurantis. Fateor quadrare posse hanc procedendi methodum in continentibus unô & ad sensum vix mutabili tramite ab initio ad statum usque properante. Quomodo autem quadrare possit ad continuas, quotidianas paroxisticas exacerbationes & remissiones exhibentes, non capio, quod tamen non saltem Sydenham sed & Ludovicus & alii sanctè contendunt. Primus certe est, G. E. Stablius, qui qua ratione & Curæ Methodus & regimen externum ad ipsos febrium continuarum paroxismos accommodari debeat, monstravit, de quare alii, ante ipsum ne quidem somniarunt, & tot plaustra librorum Practicorum silent. Continentes febres simultaneam criticam, superatô statu, recrementorum ex resoluta sanguine natorum, judicialibus diebus moliuntur excretionem largam & confertam, quam ipse medicus privativis internis temperantibus & externis placidis regiminibus ad secundum secundare debet eventum, nec ante pressius per cardiaca exstimulare quam forte deficiat. Con-

tinuas, ita vide sis, à nostris curari & externis regiminibus gubernari. Sub initium & incrementum exhibent salia volatilia aut calida alexipharmaca interpositis præcipitantibus & diaphoreticis fixis; circa statum in benignioribus, perrigunt sola præcipitantia, in malignis positiva Bezordica partitis tamen & refractis dosibus v. Ludov. Pharm. Mod. Sec. ascom. pag. 227. non aliter acsi febres tales de eodem essent genio quò continentes. Proh! in quanta mentis caligine palpitant miseri! Siccine secure satis provisum est Febri, aut Patientibus aut singulis paroxysmis? Si simultanea crisis expectanda esset concederem aut excusarem ita processisse. At cum singuli continuarum paroxysmi suas statas quasi críticas habeant excretiones præsertim in nostris Climatibus, judicialis confertim talis, saltem in statu, facile expectanda non est. Quin potius hac ratione & Methodus & regimen procedendi singulis paroxysmis accommodandum sit. Qui insuper habitis paroxysmis, promiscuè nullo observatò tempore, calida cardiaca aut Salia Volatilia empyrevmatica febrientibus, sub initium & incrementum morbi, ingerunt, etiam sine turbantibus Venæ Sectionibus, à statis excretionibus in diversum abreptarum materialiarum inducunt translationes Phreniticas & anginodeas. Aut ubi incidunt in medios surgentes Paroxysmos simul cum externis calorificis regiminibus, aut speratum sudorem supprimunt cum longe gravioribus ipso morbo consequentiis extraessentialibus, aut ipsum cum impetu cogunt, ut postmodum modum ejus servare Natura sit nescia, imò impos. Peculiarem considerationem merentur Febres biliosæ propter aliam quandam ipsis propriam & primario magis considerandam aut anotericam quæ salutarior, aut Catotericam, quæ magis anceps, biliosæ materiæ excretionem, ad quam expeditissimè promovendam omnem curam in Methodo & regimine Medicus solerter impendere debet, ne à detenta & in viscera grassante materia Causos invalescat. Hinc ad velificandum huic excretioni perspicacissimi Veteres ad ductum Hippocratis Usus Seri lactis, Sale aut melle acuti, congrue satis ordinarunt, qualitatem autem biliosæ materiæ Decocto Hordei excorticati perdomarunt. Imitator Veteris solidioris praxeos Sydenham propterea intestina Cholericorum Jure pullorum tenui per os assumpto & per enemata injecto penitus eluit; breviori attamen & commodiore consilio & correctioni & excretioni biliosæ materiæ obviam iri potest Nitro cum præcipitantibus, præcipue crySTALLò montanâ. Rebus sic stantibus, spontè dispalescit, quàm pessimè consultum sit biliosè febrientibus, si cum rigore sudoriferi

riferi regiminis statim per initia oppugnantur ipsaque materia ex intestinis profundius intra viscera cum periculo gravioris inflammationis deducatur. Interim debellatâ hâc materiâ, & ipsi feбри, tanquam feбри, tali regimine prospiciendum est, quô sub ipso febrili motu eliquata sanguinis materia aut ex intestinis retro sorbta tenuior biliosa, per sudorem pariter & urinam egeri possit. Quod februm acutarum extraessentialia attinet symptomata, peculiarem non requirunt regiminis administrationem, quæ enim eidem non parent, cui parer morbus principalis, neque poterunt subigi nisi cum morte patientis. Illustrare potest hanc Sententiam Experimentum Sydenhamii in fratre cujusdam Pharmacopolæ Pestilente febre cum perpetuis vomitibus affecto, factum, quem solo imperato regimine diaphoretico protinus relevavit. Singultus in febribus cum viscerum inflammatione non complicatis, eveniens, solô saltem regimine diaphoreticô potentiùs compescitur, quàm ne quidem carminativis aut anodinis, locô solatii magis lædentibus. Solis Regiminibus modestis & opportunis moderari possunt insolentiores februm æstus & inde pullulantes præcordiorum angustię; magis tamen præcaveri materialium translationes, phreniticæ, anginosæ, inflammatoriæ & rheumaticæ, Typorum transpositiones, prolongationes & Recidivæ. Demum nihil restat nisi ut gravem illam adhuc memorem noxam, in quam suâ ipsorum culpâ incurrunt, isti, qui regiminis ceteroquin placidi nec gravantis nihilominus pertæsi, præcoci ausu nondum viribus confirmati ad quemcunque rerum non naturalium usum inconsultô feruntur. In eo certè Sydenham quam maximam meretur observantiam, quod declinantes febres æque ac vigentes per cardiaca & caloris regimina absolvi velit, & secundum ipsius curandi Methodum non saltem utile sed absolute necessarium est. Ut taceam nonnullas febres propter ipsis familiarem anniversariam revolutionem positivè exigere Regiminis non saltem sed & medicamentorum, partim reliquias materialium in sanguine gliscentium, expellentium, partim intentionis semel susceptæ obliterationem præstantium, debitam continuationem. Qui secus faciunt, & vix superato malo nimis securi, nec regimen, nec Medicum, nec medicamenta congrua reverentur, certô certius recursum morbi aut ejusdem, sed pejoris moris, aut alterius longè durabilioris & vix excutiendi, expectare & in sui ipsius exitium præcipites ruere coguntur.

Tantum tecum differere volui, Amicorum æstumatissimè, de tali materia præprimis practica, cujus es amantissimus, quamque ut pertractem mihi suasor fuisti. Condonabis autem impari mihi enondandæ

de huic tam arduæ & profundioris recessus materiæ, si illam non u-
ti debuissim, deduxerim, nam & voluisse sat erit. Nihil restat, quam
ut votivus applaudam honoribus Tibi post strenuum in artis nostræ
stadio decursum jamjam conferendis summis. Properas in amplum
& vastum praxeos clinicæ descendere campum, Cynosuram nactus,
incomparabilem à Viris Academiæ nostræ longe celeberrimis, Fri-
derico Hoffmanno & G. E. Stahl, qua fretus, fluctus Pelagi, Pra-
xin puto, non exhorrescas. Naturam inquam ut sequaris ductricem
edoctus perge, & nusquam concepta spe excides, spondeo. DEUM
tibi associes comitem in quacunque sis via & tota tua Vita,
perennis erit Benedictio, quod cordiculus
apprecor, vale.

HALÆ MAGDEB.

Literis CHR. HENCKELII, Academ. Typogr.